

אלומה בראשית

בתחילה מסדרת התורה את הבריאה בששת ימי בראשית מספרת על הבריאה ועל הברואים שנבראו, בריאת האדם ברכת אלוקים לאדם ומסיימת וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד ויהי ערב ויהי בקר יום השישי, בשלב זה לא מסופר על חטא האדם הראשון שלפי הקבלה בידינו היה כבר ביום השישי והיאך מסיימת התורה והנה טוב מאוד לאחר שכבר היה החטא, וקשה לומר שנאמר דבר זה לפני החטא שבפשטות נראה מחז"ל שהבריאה הסתיימה ממש בסיום יום השישי בבין השמשות וגם אחרת השביתה לא היתה שייכת לשבת וכנראה שסיום הבריאה ממש נסתיים בסוף היום ואעפ"כ והנה טוב מאוד, באמת שיש בחז"ל שטוב מאוד היינו יצר הרע וגם זה טוב ואולם כאן הרי כבר היה לאחר שהיצר הרע כבר הכשיל את האדם וביותר יש בחז"ל שטוב מאוד זה המוות.

מור"ז"ל השריש לנו לא יתכן שהאדם חטא וקלקל את הבריאה באופן שהתכנית של הקב"ה לא יצא לפועל, הרי עדיין עסוקים בששת ימים הראשונים של הבריאה ובודאי שזהו אופן בריאת העולם, ארבע גלויות כבר נקבעו ביום הראשון גיהנום משיח הכל נבראו, קשה לנו לתפוש את הדברים כי זה בעצם יסוד הסתירה בין הבחירה לידיעה שאין הכונה רק לידיעה בעלמא חיצונית, אלא אנחנו מדברים על מי שאין דבר שלא מתקיים בלעדיו והוא מנווט הכל ואי אפשר לפעול נגדו, רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. וביותר קשה לנו לתפוש שכבר בתחילת הבריאה הארץ שינתה מתפקידה שאמר עץ פרי והיא הוציאה עץ עושה פרי, הלבנה כבר רבה עם החמה ונתקטנה, המלאכים היו נגד בריאת האדם, ואח"כ יש גם נפילים והם עצמם חוטאים.

כי עצם המושג בריאה היא מצד אחד הכחשת הבורא שמצד עצמו מלא כל הארץ כבודו, ויש כאן איזה צמצום של כוחו כביכול, הסתירה הזאת קיימת בתפישה של נברא שהוא כביכול נברא עצמאי, אבל כאשר יתגלה לעתיד לבא נראה הכל אחד, אבל במצב של הסתר יש כביכול נברא שמרגיש שהוא לעצמו וזה שייך להסתר פנים שיש בבריאת העולם שהעולם מלשון העלמה כמבואר בספרים וממילא כשהדברים מוסתרים שם יש כביכול את ההעלמה של הבורא ושם דבריו מתפרשים באופן שונה ושם יש שנוי כביכול בין מה שאמר למה שעשה אבל כאשר הדברים יהיו גלויים לא יהיו קושיות והכל יהיה ברור.

המשלים להסביר דבר זה מרובים אתה נמצא בחדר ויש בפניך שני אפשרויות האחד לחיות בחושך והשני להדליק את האור ולראות את זה מואר, יש אחד שמחליט לחיות בחושך ע"י ששם על עצמו כסוי, זה לא משנה בעצם את הדבר אלא רק מסגל לעצמו דרך חיים מסויימת שמקשה עליו. בסוף יסירו ממנו את הכסוי ואז יראה הכל, כל מיני דמיונות שהיו לו יתבארו.

הפתוי של היצר היה להגדיל את הדמיון ליצור מתחים וחרדות שלא קיימים, יש פרשנויות לכל אירוע ותמיד כל צד רואה את הצד שלו בענין ולפעמים אתה שואל האם באמת משקרים במודע ולא אכפת להם, או שבאמת מכח הדמיון שלהם כך הם רואים ולא מסוגלים להבין אחרת.

ומצד שני דוקא כשיש חושך כשמגיע אור אתה מבין יותר טוב מה האור אומר, המוות הוא הכלי לגלות את האור להוציא את הפסולת שעי"ז נוכל להבין וממילא המוות והיצר הרע משמשים בסוף לגלות את הטוב.

כדאי לראות בפרשתינו את דברי הבית הלוי בארוכה בענין הדמיון, וזה דבריו במס' סוכה (דף נ"ב) לע"ל מביא הקדוש ברוך הוא ליצה"ר ושוחטו כו' לצדיקים נדמה להם כהר ולרשעים נדמה להם כחוט השערה הללו בוכין והללו בוכין. ויש להבין הני שני דמיונות למה ירמזון ומה כוונתם בזה והרי לכת אחת בע"כ לכאורה הדמיון מוטעה ובודאי דזה קשה להאמר. רק הענין דהנה כל תשוקת וחמדת עוה"ז כשיתבונן האדם בהם המה רק בחינת דמיון כוזב לחוד. דהרי רואים בחוש דבכל דבר של עוה"ז ההשתוקקות לזה הוא מרובה יותר ויותר מעצם התענוג שיש באותו דבר, ובשעה שחומד להדבר נדמה להאדם כאלו הוא דבר טוב ותענוג גדול מה שבאמת אינו כן, שכן הזולל וסובא שלהוט אחר השתיה ואכילה רק בדמיונו הוא טוב מופלג, וההנאה בעת בליעתו של המאכל והמשקה היא מעוטה ממש אינה נרגשת כלל. וכן רדיפת הממון, התשוקה להממון הוא הרבה יותר מהתועלת שנמצא בהממון רק כי בעת רדפו אחריו נדמה לו בדמיונו אשר אם ישיגו יגיעו לו טובה מרובה וכשישיגו יראה שאין בו תועלת, ונמצא כי כל הרודף אחר עוה"ז רודף להשיג דבר שאינו בנמצא כלל אחרי כי באמת אין באותו דבר ההנאה שהוא משתוקק לו. ועכ"פ כל דברי העוה"ז והנאותיו הם קטני הערך מאד רק הדמיון והתשוקה מגדיל אותם, וכל חזקו של יצה"ר הוא רק בעת הרצון והחמדה אבל אחר שהגיע להדבר האדם בעצמו רואה שאין בו ממש. ומש"ה הצדיק הכובש את יצרו ומתגבר על יצרו בעת שמפתהו

וכובש רצונו ואז היצה"ר חזק מאד ומש"ה נדמה להצדיקים כהר, אבל הרשעים דמיד כבא היצה"ר והתשוקה להם הם עושים רצונם ורואה שאין בהמעשה שום ממש והנאה כלל ומש"ה לע"ל כשמתבונן במעשיו שעברו שלא היה לו בהם הנאה רק מעוטה ושפיר נדמה לו כחוט ובוכה אשר בשביל דבר קטן ופחות בזה חטא ולא התגבר על יצרו.

והנראה עוד לומר דהך תשוקה הדמיונית והכוזבת נתחדשה להאדם אחר אכלו מעץ הדעת, דודאי דגם בתחלה כשנברא היה בו תשוקה לענייני עוה"ז דהרי כל תכלית הבריאה היה כדי שיהיה האדם בעל בחירה לבחור או בטוב או ברע חלילה וכמבואר כל זה בדברי הראשונים ואם לא היה לו תשוקה לעוה"ז כלל מאין תבא לו הבחירה, רק דבהתחלה היה לו התשוקה האמיתית ולא היה להם תשוקה לשום דבר רק כפי הטוב וההנאה שיש באותו דבר והנחש הטעה אותה והוסיף לה תשוקה שקרית ואמר והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, ואיתא במדרש (ב"ר יט ד) שאמר לה שאם יאכלו מהעץ יוכלו לברוא עולם והוסיף לה תשוקה מוטעת מה דבאמת אין בהעץ זו ההנאה.

והנה זה ידוע ומובן אשר האדם בכללו הוא כדמיון נר ופתילה ושלחבת האחוזה בו, כי כל עוד השמן בנר תאחוז השלחבת בהפתילה ובכל רגע מחסר השלחבת מן השמן עד כי מוכרח לכלות לגמרי ואז תכבה ורק אם יוסיפו בהנר שמן כפי השיעור שהחסיר ממנו השלחבת יהיה דולק תדיר בלא הפסק, וכן הוא האדם מורכב ביסודותיו וליחות החיוני שבו הוא כדמיון זה ובאכילתו והנאותיו מוסיף ליחות החיוני בעצמו מה שכח ויסוד האש מכלה ממנו, ואם האדם מגביר תשוקה וחמדה לאיזו דבר הרי הוא מגביר בעצמו כח יסוד האש שבו והרי הוא כמגדיל ומרבה השלחבת בהפתילה ומרבה לכלות הליחות שבו, ואם היה התשוקה שוה בשוה כההנאה שמשגיג בזה הרי הוא מוסיף בעצמו כח כפי שיעור הנחסר לו, אבל אחרי שההנאה מעוטה הרבה מההשתוקקות הרי הוא כמרבה השלחבת בפתילה ושמן מוסיף בנר רק מעט לא כפי ערך השלחבת ובע"כ מוכרח להיות הולך וחסר עד כי כלה לגמרי. וזהו שנגזרה המיתה אחרי אכלו מעץ הדעת כי אחרי שנתרבה בו התשוקה יותר מכפי ערך ההנאה שמשגיג בע"כ מוכרח להיות כן.

יזכינו ה' שהדמיון והתשוקה יובילו אותנו רק להשתוקק לדברי תורה ועי"ז נזכה לראות את האור הגדול שיסיר מעלינו כל הקושיות והדמיונות.